

HC5, 3-10-2018, Auteursrecht Jeugdstrafprocesrecht

Doelen college jeugdstrafrecht

Kennismaking met:

1. Bijzonderheden in Sr (leeftijdsgrenzen/aansprakelijkheid/sancties)
2. Bijzonderheden in Sv (waarborgen/kwetsbaarheid) →vandaag.
3. De bijzonderheden in de tul: de BJJ
4. Kennismaking met het IVRK

Art 40 IVRK: gaat over het strafproces. Lijkt op allerlei rechten en procedures die we ook aan volwassenen zouden toekennen.

Aanbeveling betreffende procedurele waarborgen voor kwetsbare personen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure (2013) Richtlijn betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure (2017).

→Dit is van de Europese unie. Hierbij worden de jeugdigen niet als specifieke groep aangesproken maar daar zijn ze onderdeel van de bredere groep kwetsbare verdachten, zoals de psychisch gestoorden en meer lichamelijk beperkte verdachten. Dit was een aanbeveling en geen bindend recht, maar dat is het wel geworden via een richtlijn van de Europese unie (betreffende procedurele waarborgen voor kinderen). Kwetsbaarheid als grote brede groep is veranderd in kinderen. Kinderen zijn een makkelijkere groep om te onderscheiden (met een leeftijdsgrens) dan bijvoorbeeld mensen met een psychische stoornis of lichamelijke beperking. Brede aanbeveling is tot een harde richtlijn geworden, maar alleen voor de kinderen.

Nieuwsberichten

In dec. 2012 “de Grensrechter-zaak”:

- “Grensrechter overlijdt aan zijn verwondingen”
- “De politie houdt drie jongens van 15 en 16 jaar aan.”
- “Donderdag bepaalt de rc of het voorarrest wordt verlengd.”

Als het gaat om het strafproces zijn er soms ook nieuwsberichten. Grensrechterzaak: mishandeling van een grensrechter. Richard Nieuwenhuizen werd door zeven man mishandeld en overleed.

Nog opvallend was de kwestie van de Marokkaanse grensrechter. Hij is ook vervolgd voor deze doodslag en op het moment dat hij zijn straf had uitgezeten werd hij ‘terug’ gestuurd naar Marokko. Op grond van zijn strafblad is hij ongewenst verklaard en door zijn Marokkaanse nationaliteit, ondanks hij in Nederland was geboren, moest hij terug naar Marokko.

Deuren grensrechterzaak blijven open

In jeugdstrafrecht is het standaard dat zaken achter gesloten deuren worden behandeld. In het jeugdstrafrecht zijn sommige standaarden omgedraaid: bij volwassenen zijn deuren open tenzij.. en bij de jeugd is het de deuren blijven gesloten tenzij er een belang zwaarder weegt. Dat geldt voor nog een aantal aspecten.

Deuren grensrechterzaak blijven open

De rechtbank in Lelystad heeft maandag bepaald dat de pers en een aantal nabestaanden de strafzaak rond de fatale mishandeling van grensrechter Richard Nieuwenhuizen mogen blijven volgen. De rechter wees het verzoek van de betrokken advocaten tot sluiting van de deuren af.

Door: redactie 11-03-13, 13:43 Laatste update: 31-08-16, 14:17 Bron: ANP

De rechtbank vindt de maatschappelijke impact van de zaak zo groot, dat zij bijzondere toegang heeft verleend aan de pers. Zeven van de acht verdachten zijn minderjarig. Normaal gesproken zou hun zaak daarom achter gesloten deuren worden behandeld.

Nieuwsberichten

19 nov 2013 (appel):

- 'In de grensrechterzaak blijven de deuren nu dicht' december 2013 arrest Gerechtshof Arnhem:
- straffen blijven gelijk.

Opgelegde straffen grensrechterzaak (Hof Arnhem 19 december 2013):

- De 15-jarige (medeplegen doodslag): 12 maanden jeugddetentie waarvan 2 voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar met bijzondere voorwaarde 'toezicht' (art. 77aa Sr) → Let op, 12 maanden jeugddetentie is maximaal.
- De straf is 'dadelijk uitvoerbaar' verklaard (art. 77za Sr) De vier 16-jarige verdachten (medeplegen doodslag): 24 maanden jeugddetentie waarvan 6 maanden voorwaardelijk → Let op, dit is de maximale straf voor 16-jarigen. Dadelijk uitvoerbaar: de bijzondere voorwaarden van toezicht gingen al in na eerste aanleg.

Allen: toewijzing vordering benadeelde partijen ad ca € 40.000 in totaal (hoofdelijk)

- Een 17-jarige (alleen veroordeeld voor openlijk geweldpleging, geen opzet op de dood): 12 maanden jeugddetentie, waarvan 2 voorwaardelijk, met reclasseringstoezicht (art. 77aa Sr)
- De volwassene die medeed (veroordeeld ter zake van medeplegen doodslag): 6 jaar gevangenisstraf

Belangenafweging is enigszins arbitrair. Als je twee hele belangrijke zaken tegen elkaar wil afwegen dan kan het zo zijn dat de rechtbank in eerste aanleg tot een andere uitspraak dan het Hof komt. In hoger beroep zijn de straffen gelijk gebleven.

Vragen naar aanleiding van deze berichten

- Welke regeling is van toepassing op de voorlopige hechtenis? → Is voorlopige hechtenis anders dan bij jeugdigen?
- Hoe lang kan de voorlopige hechtenis duren?
- Mogen de ouders hun kinderen op het politiebureau bezoeken? → Wat is de rol van de ouders en verschilt dit naar hoe oud de kinderen zijn?
- Mag/moet er een advocaat/ander bij het verhoor aanwezig zijn?
- Welke regels gelden er voor de openbaarheid van de zitting van de kinderrechter? → Wanneer kom je bij de kinderrechter?

→ zijn allemaal vragen over strafprocesrecht.

Indeling van dit college

Achtergronden en bijzonderheden van het strafprocesrecht voor minderjarigen en adolescenten:

- Achtergronden
- Positie van het kind en (wederom) leeftijdsgrenzen

Fasen van het strafproces:

- Aanhouding van de verdachte
- Verhoor en inverzekeringstelling
- Bevel voorlopige hechtenis
- Zitting → is anders dan bij jeugdigen dan volwassenen. Bij volwassene bespreek je betrokkene altijd aan met 'u' en tegen jeugdige zeg je 'je'. Het past meer bij de vertrouwelijke sfeer die je sowieso hebt als de zitting achter gesloten deuren plaatsvindt. Het moet allemaal een pedagogisch effect hebben. Het idee is dat je een wat informelere sfeer hebt. Meer opvoedkundige rol. Terwijl bij het volwassene recht is het allemaal heel objectief zodat je niet vooringenomen lijkt. Andere regels: gesloten deuren bij jeugdigen, bij volwassene niet.
- Rol ouders en raadsman
- Het 'Adolescententraject' → apart traject met name rond voorlopige hechtenis
- Maar eerst: positie van het kind en (wederom) de leeftijdsgrenzen

Positie van het kind

Achtergronden

- Niet vervolgen, vergelijk gradaties van procesonbekwaamheid bij psychisch gestoorde verdachten.
- **Art. 40 IVRK:** landen moeten in ieder geval een ondergrens bepalen van een leeftijd waaronder iemand helemaal niet de strafwet kan overtreden en dus niet vervolgd kan worden. Heeft te maken met de kwetsbaarheid in het strafproces, is vergelijkbaar met de vorm proces onbekwaamheid voor zeer psychisch gestoorde verdachten. Als ze zo gestoord zijn dat ze nauwelijks kunnen functioneren of iets kunnen begrijpen dan zet je het strafproces niet door maar dan schors je het. In Nederland ligt die grens heel hoog. Kinderen onder de 12 kunnen niet vervolgd worden.
- **Redenen om geen proces te voeren:**
 - a. Het verzekeren van de nauwkeurigheid van het proces: betrouwbaarheid van verklaringen. Psychisch kwetsbaren zijn gemakkelijker te bewegen om iets te verklaren dat niet waar is. bijvoorbeeld via suggestieve vragen, dit is anders dan uitgerijpte volwassenen.
 - b. Behoud van de waardigheid van het proces: het wordt een beetje een schijnvertoning. Is niet positief als de staat zich bezighoudt met het onderzoeken van iemand die niet eens begrijpt waar je het over hebt. Er moet een ondergrens zijn.
 - c. Belangrijkste: het verzekeren van de eerlijkheid van het proces: juist als personen kwetsbaar zijn is er meer aan waarborgen nodig om te zorgen dat ze partij kunnen bieden aan het machtige staatsapparaat.
 - d. Het maximaliseren van de doeltreffendheid van de straf: een straf moet wel zin hebben. als kinderen heel jong zijn heeft een straf geen enkel doel/effect als het geen effect kan hebben op deze persoon.

Dit zijn vergelijkbare gronden die bij het jeugdstrafprocesrecht een rol spelen.

Uitgangspunten 40 IVRK en aanbeveling/richtlijn:

Article 40:

1. States Parties recognize the right of every child alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law to be treated in a manner consistent with the promotion of the child's sense of dignity and worth, which reinforces the child's respect for the human rights and fundamental freedoms of others and which takes into account the child's age and the desirability of promoting the child's reintegration and the child's assuming a constructive role in society.

Bij internationale verdragen: kinderen moeten worden behandeld op een manier die waardig is, ze hebben slachtoffers gemaakt en dus hebben ze geen respect getoond dit moeten ze gaan leren. Standaard idee van jeugdstrafrecht: juist omdat personen nog jong zijn en nog een heel leven voor zich hebben, verdienen ze een tweede kans. Dat geldt helemaal naarmate mensen jonger zijn, dan gunt iedereen ze nog die tweede kans. Dan moet je alles in het werk stellen dat die tweede kans nog wel zin heeft. Als je zo'n iemand los laat in volwassen gevangenis dan heeft het misschien geen zin meer voor diegene. Re-integratie moet sterker en beter op de agenda staan dan dat bij volwassenen het geval is. er staan standaard rechtswaarborgen in art. 40: binnen redelijke termijn, mogelijkheid rechtsmiddelen, bijstand advocaat.

- **Aanbeveling/richtlijn:** komen van de Europese commissie. Waar gaat het nou om? Afgeleid uit jurisprudentie van EHRM. Iemand moet het strafproces kunnen begrijpen en er effectief aan kunnen deelnemen. Dit zijn voorwaarden voor dat je door kan gaan in strafprocesrecht. Dit is niet vanzelfsprekend bij een kind, daarom moet er bij een kind iemand bij zitten die hij/zij vertrouwt of het duidelijker uit kan leggen (inhuren).
- Begrijpen en effectief participeren: kind moet dezelfde mogelijkheden hebben als een volwassene. Formeel extra waarborgen
- **Waarden en rechten in aanbeveling/richtlijn verweven:**
 - Non-discriminatie: niet alleen omdat je jeugdig bent dat je dan anders wordt behandeld. Je moet op een niveau van iemand worden gebracht die zich kan verweren;
 - Informatie;
 - Opname van verhoor: Bij kinderen moet verhoor worden opgenomen. Bij volwassenen niet altijd. Betrouwbaarheid van de informatie en mogelijke gevoeligheid van suggestieve vragen. Mogelijkheid tot het verklaren van iets anders dan de waarheid, dus als je verhoor opneemt is dit een waarborg dat de rechter terug kan kijken hoe verhoor is gegaan. De rechter controleert of er sprake is van betrouwbare bewijsgeving;
 - Vrijheidsbeneming moet een ultimum remedium zijn/op maat en moet zijn toegespitst op de behoeften op het feit dat het nog een kind betreft. De jeugdigen worden in de gevangenis dus niet bij volwassenen worden geplaatst;
 - Persoonlijke levenssfeer;
 - Opleiding professionals: daarom zijn er kinderrechtshouders en mensen bij de politie die gespecialiseerd zijn in het verhoor van kinderen.

Nederland:

Kind in het strafprocesrecht

- Het kind is rechtssubject, en heeft dus volledige rechten en plichten = non-discriminatie
- Wel is de jeugdige leeftijd reden voor bijzondere regels in het jeugdstrafproces; de gronden daarvoor zijn: de bescherming en de opvoeding van de jeugdige → Extra regels, wegens bescherming opvoeding van jeugdige

- Grens aan de bijzondere aanpak: 18 jaar (ten tijde van delict)
- (dit geldt ook na invoering adolescentenstrafrecht), op een enkele processuele uitzondering na
→ Adolescenten: alleen eigen traject, verder geldt voor 18-22 gewoon het volwassen strafrecht.
- Jongvolwassenen tussen de 18 en 23 jaar hebben soms echter wel extra bescherming nodig, zie hiervoor bijvoorbeeld de zaak van Juliën C.

Voorbeeld: Juliën C., 22 jaar ten tijde van delict

Juliën stak een 8-jarig jongetje dood, op een basisschool in Hoogerheide.

- Juliën is volgens een oud rapport een ‘niet-uitgerijpte persoonlijkheid’;
- Heeft geen inzicht in eigen problematiek;
- Wil geen inzicht geven aan de rechter;
- Ontkent aanwezigheid PD en doet tevens beroep op psych. overmacht (tegenstrijdig);
- **Wijst bijstand advocaat af** → Kun je afstand doen van de advocaat op deze leeftijd?

Er volgde een levenslange gevangenisstraf wegens moord.

HR 17-11-09: er is onvoldoende onderzoek gedaan naar ondubbelzinnige afstand van rechtsbijstand, en wijst op:

- de regeling voor < 16 jaar in art. 503 Sv en
- voor verdachten > 18 jaar met geestelijke stoornis, art. 509a jo art. 509d lid 3 Sv: **‘In die gevallen geen plaats voor afstand van het recht op rechtsbijstand.’**

HR: was afstand doen van advocaat wel ondubbelzinnig? Voor jongeren <16 jaar kan een advocaat als plaatsvervanger optreden voor verdachte. Kan ook voor bepaalde psychisch gestoorden. Als mensen te jong zijn of te ver heen, dan moet dat allemaal goed worden vastgesteld. Was in deze zaak wel voldoende onderzocht of Juliën tot één van die twee categorieën behoorde? In dat geval geen plaats voor afstand van recht, er is dan sowieso een advocaat bij nodig.

Leeftijdsgrenzen in het strafprocesrecht

Let op het onderscheid ‘ten tijde van delict’ en ‘ten tijde van de berechting’.

Ten tijde van delict < 18 jaar:

- < 12jaar: geen vervolging
- < 18jaar: bijzondere procesrechtelijke regels, o.a. met betrekking tot rol raadsman, ouders, rechter en rechtszitting (zie art. 488 Sv. ev.), hierna te bespreken → Niet eerlijk, een machtige staat tegen iemand die jong en verward is en denkt zichzelf te verdedigen. Dit is niet waardig. Dus ook voor adolescenten zou je iets meer moeten creëren in ieder geval in individueel geval. Ook in het strafproces zijn er leeftijdsgrenzen:
- Onderscheid ten tijde van delict en ten tijde van berechting
- < 16jaar: dan geldt artikel 503 Sv (zie HR inzake Juliën C.) → je kunt geen afstand doen van rechtsbijstand en de advocaat kan jou overrulen, dit betekend dat hij in jouw plaats kan treden. Vooral van belang bij hele formeel rechtelijke aangelegenheden, bijvoorbeeld als een jongere niet in beroep wil gaan.

Ten tijde van berechting > 18 jaar:

- Geen verplichte verschijning (art. 495a lid 4 Sv)

Tenzij adolescentenrecht wordt toegepast (art. 260 lid 6 Sv en art. 278 lid 2 Sv)

- Ouders zijn niet verplicht aanwezig te zijn (art. 488 lid 3 Sv)

Maar worden wel opgeroepen zolang hun kind nog geen 18 is, ook tegen een zitting waarop hij/zij wel 18 is.

En 12-minners dan?

Houd goed in de gaten dat leeftijd ten tijde van berechting ook een rol kan spelen. Voor jongeren geldt dat ze verplicht moeten verschijnen in de rechtszaal. Maar als je ouder bent dan 18 op moment van berechting dan wordt je als volwassene beschouwd en volwassene hoeven niet te komen. Onder de 18 jaar zijn ouders en kind verplicht aanwezig, boven de 18 jaar kind en ouders niet verplicht aanwezig. Ouders worden wel opgeroepen ook als kind al 18 jaar zou worden.

‘12-minners’ die strafbare feiten plegen

- Geen vervolging (art. 486 Sv)
- Maar opsporing mag wel (art. 487 Sv) → fase eerder in strafproces. Omdat je niet weet of de dader minderjarig is en als er een delict is gepleegd zijn er wel slachtoffers en nabestaanden dus reden om het uit te zoeken.
- Tot 2010 bestond de maatregel ‘STOP’, ‘een opstel schrijven’ of ‘leeropdracht’, op basis afspraak met de ouders, maximaal 10 uur. ‘Geen straf!’ → STOP: was geen straf, maar bestaat niet meer. Nu wel HALT, maar dat is vanaf 12 jaar.
- Dan maar dwangmaatregelen jegens ouders? (bv de avondklok in kader bestrijding voetbalvandalisme, door de burgemeester, zie artikel 172b Gemeentewet)
- Of Kinderbeschermingsmaatregelen?
- Maar, is inmenging in gezinsleven wenselijk en noodzakelijk? (art. 8 EVRM) → Bij ingrijpen gezinsleven letten op art. 8 EVRM.
- Werkt het niet contraproductief?

12-plus en vrijheidsbenemende dwangmiddelen

Allemaal hetzelfde voor jeugdigen als volwassenen:

- Aanhouden (Art. 53 en 54 Sv),
- Ophouden voor onderzoek (maximaal 6 of 9 uur, exclusief 24.00-09.00 uur, zie art. 56a Sv)
- Inverzekeringstelling, maximaal 6 dagen, door OvJ (zie art. 57 en 58 Sv)
- Bewaring door de RC, in casu de kinderrechter (hierna afgekort tot ‘KR’) (zie art. 492 Sv) maximaal 14 dagen (art. 63 Sv) → Verschil: bewaring wordt bevolen door kinderrechter in plaats van rechter-commissaris.
- Gevangenhouding: door raadkamer Rb, waarin een KR maar niet de KR-RC (vanwege vereiste onpartijdigheid en onbevooroordeeldheid; dit geldt natuurlijk ook voor het onderzoek ter terechtzitting.) → Gevangenhouding: mag niet de kinderrechter zijn die de bewaring heeft bevolen, wegens vooringenomenheid.
- Maximaal 90 dagen (in drie keer (zie artikel 66 lid 3 Sv), of ineens (zie art. 66 lid 1 Sv), mits de jongere is gehoord (art. 493 lid 4 Sv)
- Daarnaast: nooit langer dan de verwachte straf (idem volwassenen, zie art. 67a lid 3 Sv)

→ NB. Alle artikelen boven 488 in strafvordering gaan over jongeren.

Vormen van vrijheidsbeneming in art. 490 Sv

- ‘In verzekering’ gesteld (art. 490 lid 1 Sv) → Rapportage van de RvK vereist → Veel meer rapportages door deskundigen.
- ‘Vrijheid benomen’ (art. 490 lid 3 Sv) : bezoekenmogelijkheden ouders
- NB voor deze regels is de leeftijd ten tijde van delict is doorslaggevend

Het horen van de verdachte, art. 27 Sv en verder

- De verdachte (art. 27 Sv) heeft recht op een gekozen raadsman, art. 28 Sv, en moet de cautie krijgen, art. 29 lid 2 Sv
- Sinds 2008 (EHRM, Salduz) gelden bijzondere regels voor:
 - Consultatiebijstand (voor verhoor met advocaat spreken)
 - Verhoorbijstand bij eerste en opvolgende verhoren (tijdens verhoor moet er een advocaat bij zijn)
- Sinds 1 maart 2017 geldt een wettelijke regeling

Daarnaast blijft de rechtspraak van de HR richtinggevend

Wettelijke regeling (jeugdigen)

Consultatiebijstand (art. 28c Sv):

- geen afstand mogelijk voor de jeugdige. Voor verhoor moet je spreken met advocaat (art 489 lid 1 Sv)

Verhoorbijstand (art. 28d Sv):

- na consultatie is afstand door de jeugdige mogelijk (art. 489 lid 2 Sv)
- Maar ouders kunnen dit overrulen (kunnen bepalen dat er wel een advocaat bij is, als je <18 jaar bent)

De toevoeging van de HR

30 juni 2009, BH3079, naar aanleiding van EHRM 27-11-2008 (**Salduz/Turkije**)

> 2.6.(...) voor **aangehouden jeugdige verdachten** geldt dat zij tevens recht hebben op bijstand door een raadsman of een andere vertrouwenspersoon **tijdens het verhoor door de politie**.

- DUS: jeugdigen hebben recht op C-bijstand en V-bijstand
- Én op bijstand van een vertrouwenspersoon.
- Dat laatste staat niet in de wet maar alleen in een OM-Richtlijn, d.d. 1 maart 2017
- NB ouders kunnen echter de wens van het kind niet overrulen ten aanzien van de vertrouwenspersoon (de ouders kunnen er niet bij zijn als het kind dat niet wil)

→ Hoe kijkt de HR er tegen aan? Ze hebben sowieso een recht op consultatiebijstand en verhoorbijstand. Maar ook bijstand van een vertrouwenspersoon. Staat niet in de wet, maar is wel overgenomen in een richtlijn van het OM (staat op nestor).

Eis van ondubbelzinnige afstand van de kwetsbare verdachte

Individuele toets naar wijze van afstand is noodzakelijk, voorbeeld:

- Hof A'dam 9 december 2010, inzake een bijna 18-jarige, licht zwakzinnige, jongen: afstand moet 'ondubbelzinnig' zijn;
- 'Noodzakelijk is dat op enigerlei wijze blijkt dat de verdachte daadwerkelijk wist van welk recht hij afstand deed en wat de gevolgen daarvan konden zijn'

Vgl. '**Juliën C**'; e.e.a. moet blijken uit het proces-verbaal → rechtbank heeft ook verantwoordelijkheid om ambtshalve te toetsen of afstand ondubbelzinnig gedaan is, moet blijke uit proces-verbaal.

Per 1 maart 2017 geldt: bijstand door een raadsman altijd voor:

- De 'aangehouden kwetsbare verdachte'; en
- 'als het een feit betreft waarop 12 jaar of meer staat' (art. 28b lid 1 Sv) Ook in die gevallen geen afstand van consultatie bijstand mogelijk (art. 28c lid 2 Sv).

Geldt de regeling alleen na aanhouding?

Stel: verdachte, 17 jaar, wordt op bureau ontboden wegens zedendelict:

- verdachte heeft een licht verstandelijke beperking (LVB)
- school voor Zeer Moeilijk Opvoedbare Kinderen (ZMOK),
- niet eerder met politie en justitie in aanraking geweest

Art. 489 lid 1 Sv zegt: geen afstand consultatie bijstand mogelijk, maar verwijst naar 'het in art. 28c Sv bedoelde onderhoud', dus alleen indien 'aangehouden'

Dus geldt het alleen voor de aangehouden verdachte?

Ja, maar de rechter verbindt er toch wel eens gevolgen aan, bijvoorbeeld als:

- Geen overzicht situatie en positie in het strafproces → afleiden uit bijv. licht verstandelijke beperking (LVB).
- Bijvoorbeeld bij zedendelict 'veel op het spel staat'

→ Er kunnen gevolgen komen aan niet naleven van regels.

Gevolg niet naleven bijstand-regels

- Schending Consultatie-bijstand: bewijsuitsluiting
- Schending Verhoor-bijstand: hangt af van de ernst, belang en het nadeel dat verdachte ervan heeft ondervonden, vergelijkbaar met art. 359a lid 2 Sv. Kan dus ook leiden tot strafvermindering.

Mogelijke (negatieve) effecten van de Salduz-rechtspraak/wetgeving

- Afname aantal Haltafdoeningen*, omdat er wel eens minder zou worden bekend (door de bijstand op het politiebureau) c.q. door de formele registratie (?) Praktijk zoekt naar oplossingen → Er zijn meer jongeren die zwijgen/niet bekennen (mogelijk op advies van advocaat en dit is nodig voor een haltafdoening. Een halt afdoening is juist heel gunstig voor jongere, hij wordt dan buiten het strafrecht gehouden. Hij krijgt zelfs geen strafblad.
 - Langere wachttijden op politiebureau, want wachten met verhoren totdat er een raadsman aanwezig is (bij aanhouding na 20.00 is piketadvocaat meestal niet meer bereikbaar) → Jongeren worden hierdoor langer van hun vrijheid beroofd dan als politie meteen kan verhoren
 - Hogere kosten rechtsbijstand.
- Het is dus een belangenafweging: deze nadelen moeten opwegen tegen betrouwbaardere bewijsvoering als onderdeel van eerlijkheid van het proces
- Een belang dat onder andere is bevestigd door het Rapport Feinstein, dec 2014, n.a.v. de martelingen van onder meer jeugdigen op Guantanamo Bay (bekennen na marteling)

Voorlopige hechtenis (I): bewaring

Voor het grootste deel niet heel anders dan volwassenen.

Voorlopige hechtenis = bewaring en gevangenhouding/ gevangenneming

- Na aanhouding, ophouden voor verhoor en inverzekeringstelling: volgt eventueel de inbewaringstelling
- De RC beslist.
- Waar opsluiten?
- Elke daartoe geschikte plaats van tenuitvoerlegging voorlopige hechtenis is mogelijk, zie art. 493 lid 3 Sv

- Mogelijk zelfs thuis ‘zitten’/huisarrest → dan fungeren ouders als bewaarder. Dit is niet mogelijk bij volwassene.
- Schorsen, tezij.. Bij jeugdige wordt verplicht een onderzoek gedaan voor een mogelijke schorsing (unieke regeling, zie art. 493 lid 1 Sv) → Nog een belangrijk verschil: voorlopige hechtenis kan geschorst worden onder voorwaarden: je mag naar huis, maar je moet je houden aan bepaalde voorwaarden als je die schendt dan moet je weer zitten tot inhoudelijke behandeling van de zaak. Dat gebeurt bij volwassene ook steeds meer. Bij jeugdigen is het verplicht om te onderzoeken of er geschorst kan worden.

Schorsing voorlopige hechtenis, art. 493 lid 1 Sv

De rechter kan – met instemming jeugdige – bij schorsing van de tenuitvoerlegging van het bevel tot voorlopige hechtenis, één of meer van de volgende bijzondere voorwaarden aan de schorsing verbinden. Art. 493 lid 6 Sv jo. art. 27 Besluit tul jeugdstrafrecht, schrijft de volgende mogelijke voorwaarden voor jeugdigen, te weten:

1. zich gedurende een door de rechter te bepalen termijn te houden aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering, ook indien deze aanwijzingen inhouden dat de verdachte zich onder behandeling van een bepaalde deskundige of bepaalde instantie zal stellen;
2. het aanvaarden van intensieve begeleiding;
3. het volgen van een leerproject van ten hoogste 120 uren;
4. op een bepaald tijdstip of gedurende een bepaalde periode op een bepaalde locatie aanwezig te zijn;
5. zich op bepaalde tijdstippen te melden bij een bepaalde instantie;
6. een verbod contact te leggen of te laten leggen met bepaalde personen of instellingen;
7. een verbod om zich op of in de directe omgeving van een bepaalde locatie te bevinden;
8. een verbod op het gebruik van alcohol, verdovende middelen of andere middelen die het gedrag van de jeugdige in negatieve zin kunnen beïnvloeden;
9. andere bijzondere voorwaarden, het gedrag van de jeugdige betreffende.”

→ Alles wat voorwaarden heeft kan alleen maar met instemming van de betrokkene worden opgelegd. Het heeft geen zin om voorwaarden op te leggen als iemand niet bereid is zich aan de voorwaarden te houden.

Nadere voorwaarden aan schorsing

1. De bijzondere voorwaarden bij schorsing voorlopige hechtenis. Mag niet bestaan uit ‘straf’ (onschuldpresumptie!) → Geen schadevergoeding/herstel, geen verplichtingen met bestraffend karakter, wel bijvoorbeeld ‘agressie regulatietraining’ → Art. 40 IVRK: benadrukt de onschuldpresumptie bij jongeren. Geen schadevergoeding o.i.d. wat voorsorteert dat je het gedaan hebt. Meer opvoedkundige dingen zoals een leertraject mogen wel.
2. Geen schorsing door de rechter als de BJJ meer vrijheden/verlof biedt (art. 493 lid 5 Sv) → de wet BJJ biedt meer vrijheid via verlof dan de beperkende voorwaarden, als dat zo is dan geen schorsing, maar voorlopige hechtenis voortzetten en laat je het verder aan de administratie over.
3. De vereiste instemming (art. 493 lid 6 Sv) moet o.g.v. art 27 Besluit blijken uit een door de verdachte ondertekende verklaring, waarin de aard en inhoud van de bijzondere voorwaarden zijn omschreven of uit het proces-verbaal ter terechtzitting.

Voorbeeld Boek: mogelijke voorwaarde → opname 3 maand in forensisch pleeggezin

Redelijke termijnen etc. Dagvaarden en doorloop

Dagvaarden en doorloop

	Kalsbeeknorm	Presteren 2016
1 ^e verhoor tot ontvangst PV door OM	80% in 30 dagen	50% in 4 dagen 80% in 59 dagen
1 ^e verhoor tot 1 ^e beoordeling door OM	80% in 90 dagen	50% in 76 dagen 80% in 222 dagen
1 ^e verhoor tot vonnis ZM	80% in 180 dagen	50% in 179 dagen 80% in 349 dagen

Verhoor tot zitting moet in 180 dagen, dit moet in 80% van de gevallen lukken. Die norm werd in 2016 niet gehaald.

Wat betekent overschrijding van die norm?

Dagvaarden en doorloop (Zie Richtlijn NL: staat op Nestor)

Wenselijke en feitelijke termijnen:

- 'doorlooptijd' maximaal 180 dagen (Richtlijn en kader, 6)
- Richtlijn is echter geen recht in de zin van art. 79 RO, zie hiervoor HR 5 okt 2010 → Normen zijn geen recht. Zoals in art. 79 RO: bij schending recht, vernietigen.
- HR 3 okt 2000: afronding van 'een rechtsgang' moet binnen zestien (16) maanden. Gevolgen van forse overschrijding van 16 maanden (undue delay of onaanvaardbare traagheid): HR: hanteert een andere norm: ongeveer 16 maanden is het uitgangspunt binnen welk termijn de rechtsgang bij jeugdigen moeten zijn afgerond., Hoe hard is deze grens?
- Rb Amsterdam 2010 en 2013: bij flinke overschrijding van de gestelde 16 maanden is het OM niet ontvankelijk, maar deze conclusie hield uiteindelijk geen stand.
- **HR 8 sept 2015** ('Dadenloosheid OM', ook in boek) anders, in verband met onder meer de belangen van de slachtoffers → die grens is wel van belang, als die wordt overschreden moeten er gevolgen aan worden verbonden. Maar niet niet-ontvankelijkheid! Dit heeft ook te maken met belangen slachtoffers, want dan houdt het op, dan kun je schadevergoeding e.d. niet meer toewijzen. Strafvermindering zou wel kunnen of toepassing van art. 9a: veroordelen en afzien van straf.

Voordeel voor benadeelde partij?

- De oplegging van een schadevergoedingsmaatregel is mogelijk! (HR 3 nov 2015) → Als je geen straf oplegt kan vordering benadeelde partij en schadevergoedingsmaatregel wel worden toegewezen.
- de verdachte kan overigens ook een verzoek ex art. 36 Sv (beëindiging vervolging) doen. → Als het heel lang duurt: kan verdachte verzoek ex art. 36 Sv doen, want onzekerheid en geen bericht krijgen is heel heftig. Dus zo kan verdachte er enige duidelijkheid over krijgen.

De bevoegde rechter in strafzaken tav jeugdigen

Kantonrechter:

- in beginsel alle overtredingen (zie art. 382 Sv), bijvoorbeeld leerplichtwet overtreden (= een overtreding)

→ Overtredingen: boek 3. Misdrijf: boek 2.

Kinderrechter:

- Misdrijven, en indien in samenhang (zowel misdrijf en overtreding) dan is alsnog de kinderrechter bevoegd, ook alle overtredingen (art. 382 sub b onder 6 Sv) : gaat om één straf (art 77a Sv), dus samenloopregeling hoeft je bij jeugdigen niet na te denken.

De kinderrechter: ‘Degene die zitting heeft in een enkelvoudige kamer voor kinderkzaken draagt de titel van kinderrechter’ (art. 53 RO)

Rechtsmacht Kinderrechter

Als kind < 18 is en bij alleensprekende kinderrechter (zoals politierechterzitting bij volwassenen) de hoofdregel (art. 495 lid 1 Sv), grens:

- jeugddetentie van maximaal 6 maanden en
- PIJ

› Voor straffen hierboven dan Meervoudige kamer (‘MK’, art. 495 lid 2 Sv) de Kinderrechter neemt deel aan het onderzoek (art. 495 lid 3 Sv)

› Dus als OM dergelijke sanctie overweegt, dagvaarden voor MK.

› En Gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM) en vervangende jeugddetentie?

- De alleensprekende Kinderrechter legt wel GBM (minimaal 6 maanden tot maximaal één jaar) op, tenzij vervangende jeugddetentie meer dan 6 maanden bedraagt (art. 77w lid 9 en art. 77wc Sv)→ dan opletten wat is de rekensleutel en of je qua vervangende detentie over die 6 maanden heen gaat.

Nieuw:

- Kinderrechter is ook bevoegd als delict gepleegd ná of op 18e en dit samenhangt met delict gepleegd vóór 18e (zie art. 495 lid 4 Sv) → Kinderrechter ook bevoegd bij adolescenten, als ze terecht staan van een combinatie feit gepleegd na of op je 18^e
- In dat geval mág de Kinderrechter jeugdrecht (art. 77c Sr) toepassen, in één vonnis
- en dus op alle feiten (art. 495 lid 5 Sv) › maar volwassenenstrafrecht blijft ‘hoofdregel’ (aldus de memorie van toelichting)
- NB er volgt een jeugdstrafproces (dus alsof ten tijde van delict jonger dan 18)

Jeugdstrafproces: jeugdige en ouder(s) op zitting

Jeugdige

- Verplichte verschijning, art. 495a lid 1 Sv
- Bevel medebrenging, art. 495a lid 2 en 3 Sv
- Tenzij het kind inmiddels 18 geworden (art. 495a lid 4 Sv)

Ouders

- Ouders of voogd zijn verplicht aanwezig (art. 496 en 496a Sv).
- NB Beide ouders!! ›Maar alleen zolang het kind nog geen 18 is (art. 488 lid 3 Sv)
- Zij mogen tijdens de zitting ‘meepraten’, Art. 496 lid 2 Sv

Besloten zitting, art. 495b Sv

Hoofdregel: gesloten deuren (Art. 488 jo 495b lid 1 Sv), dus een uitzondering op art 6 EVRM

- Ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de jeugdige indien **ten tijde van delict** < 18 jaar → Afweging van belangen. Jeugdige heeft meer recht op bescherming persoonlijke levenssfeer dan volwassene: een jongere heeft een heel duidelijke en realistische tweede kans

moet krijgen in de samenleving. Als de hele buurt al bij jou strafzaak heeft gezeten dan wordt dit lastiger.

- tenzij andere belangen zwaarder wegen: art. 495b lid 2 Sv
- niet nakoming wordt niet per se met nietigheid van het onderzoek bedreigd, HR 8 juni 2004 → Als een zaak heel erg in het nieuws geweest is, dan zie je nog wel eens dat om die reden al het belangrijk is dat men mee krijgt hoe het gaat en hoe het afloopt. (bijv. voornoemde grensrechterzaak)

Belangrijk: In jeugdstrafprocesrecht mag niet alles achter gesloten deuren!

- De artikelen uit het strafrecht voor volwassenen die van toepassing zijn - waaronder art. 362 (uitspraak is altijd openbaar) - staan in art. 499 Sv!!

Slachtoffer op zitting?

- Ja, zie art. 495b jo art. 51a lid 1, 3 Sv, eventueel vertegenwoordigd door zijn advocaat (art. 51c lid 2 Sv) > Vordering benadeelde partij tegen kind
- Geen vordering benadeelde partij mogelijk tegen kind <14 jaar ten tijde van delict:
- 'Indien de rechtbank de in artikel 51g, vierde lid, bedoelde vordering van de benadeelde partij gegrond oordeelt, dan wijst zij de vordering toe ten laste van de ouders of de voogd en veroordeelt zij hen de schade te vergoeden' (art. 361 lid 5 Sv) → Dan moeten ouders dit betalen. Ouders mogen hier tegen in verweer komen.
- Ouders/voogd kunnen in beroep bij gerechtshof indien zij verweer hebben gevoerd en door procespartijen geen appel is ingesteld (art. 421 lid 5 Sv).

Rol ouders

Ouders kunnen worden betrokken met het oog op

- Hulp bij tenuitvoerlegging Halt,
- Tenuitvoerlegging voorlopige hechtenis (zie art. 493 lid 3 Sv) → als bewaarders in eigen huis
- Als vertrouwenspersoon bij het verhoor → tenzij kind dit niet wil, kunnen ze niet overrulen
- Als informanten bij het strafproces:
 - door medewerking aan rapportage RvK (via art. 491 Sv)
 - verplichte verschijning indien verdachte < 18 (art. 496 jo. 496a Sv)

Rol van de raadsman

Een raadsman wordt toegevoegd bij: (vervolgingen die niet leiden tot een zitting)

- Aanhouding, voor consultatie- en verhoorbijstand (piket)
- Vervolging doormiddel strafbeschikking taakstraf > 32 uur, art. 491 lid 2 Sv.
- Vervolging doormiddel strafbeschikking geldboete > € 200, art. 491 lid 2 Sv.
- Vervolging voor de kinderrechter, art. 491 lid 1 Sv.

In de fase van tenuitvoerlegging:

- inzake verhoor verlenging PIJ-maatregel, art. 77u Sr
- vordering tenuitvoerlegging voorwaardelijke sanctie, art. 77 ee Sr
- (stond in art. 489 lid 2 Sv, zie K 34159 artikelen 489-491 Sv zijn 'geherstructureerd')

Uitspraak

- De uitspraak is openbaar
- Rechtsmiddel: 14 dagen voor hoger beroep (art. 408 Sv),
- Recht om afstand van dat recht te doen (art. 453 Sv)

- Bevoegdheid raadsman ex artikel 503 Sv, als jeugdige <16 jaar
- NB Bezwaar jeugdige of diens wettelijk vertegenwoordiger tegen de uitoefening van die bevoegdheid door de raadsman, art. 503 lid 2 Sv.

Als uitspraak gedaan is en je binnen 14 dagen rechtsmiddel kan instellen, hier mag je van af zien, behalve als je onder de 16 jaar bent. Als je 16 jaar bent en er van af ziet kan advocaat toch voor jou in hoger beroep als plaatsvervanger. Hiertegen kun je wel bezwaar maken.

Het adolescententraject: artikel 63 lid 5 sv

- Voor 18, 19, 20, 21 en 22 jaar ('adolescenten') is behalve jeugdstrafrecht (art. 77c Sr) ook adolescententraject mogelijk (NB niet het jeugdstrafprocesrecht)
- Art. 63 lid 5 Sv: OvJ kan traject in gang zetten
- Art. 63 lid 6 Sv: OvJ vraagt een rapport aan bij de reclassering;
- Reclassering vraagt info aan bij de RvK
- Art. 493 en art. 27 Besluit zijn van toepassing (Zie art. 63 lid 5 Sv → slot) dus RC moet voorwaarden overwegen ter vermijding van detentie.
- Indien geen schorsing komt de adolescent in een PIJ (art. 8 lid 1a BJJJ).
- De artikelen 260 lid 6 en 278 lid 2 Sv willen dat deze verdachte op zitting komt.
- De gewone rechter is bevoegd.

'Adolescentenstraf- en strafprocesrecht':

- Uitbreiding bepaling van art. 77c tot en met 22-jarigen → Voor hen geldt vooral volwassenstrafrecht. Officier van justitie bepaalt of hij dit wil gaan toepassen

- Uitbreiding strafbeschikking (art. 257a lid 7 en 8)

- In geval van voorlopige hechtenis wordt de zitting voorafgegaan door 'traject (toeleiding) vanaf bewaring (art. 63 lid 5 Sv), inclusief plaatsing in een justitiële jeugdinrichting

- Bijzondere regels voor deze terechtzitting:

- Verplichte verschijning (art 278 lid 2 jo art. 495a lid 2 en 3 Sv; niet art. 495a lid 4 Sv)
- de dagvaarding vermeldt deze verplichte aanwezigheid, art. 260 lid 6 Sv

› De zitting is in beginsel openbaar, art. 269 Sv

› Conclusies:

- de OvJ (c.q. advies reclassering) is de spil/ neemt initiatief
- maar de (gewone) rechter beslist over wel/niet toepassing art. 77c Sr

Verjaring, art. 77d Sr

Misdrijven:

- helft van de verjaringstermijn in 70 Sr (art. 77d lid 1),
- Uitgezonderd (art. 77d lid 2): ernstiger zedendelicten door kinderen 16 jaar en ouder, tegen kinderen < 18, zoals ontucht met kinderen < 16 (art. 247 Sr)
- En 77d lid 3: Een verjaringstermijn van 20 jaar geldt voor: delicten waarop gevangenisstraf 12 jaar of meer tegen <18 jaar en bepaalde zedendelicten zoals sekt met bijvoorbeeld een 14-jarige (zie artikelen 243 245 Sr)
- NB bij zedendelicten begint de termijn pas op de dag dat slachtoffer 18 jaar oud wordt (17-3)